

Vejledning for efterskolelers aktiviteter til søs

Vejledning til efterskoler for at bidrage til at sejlads med elever foregår så betryggende som muligt.

Målgruppen for denne vejledning er skolens overordnede og daglige ledelse samt de medarbejdere, der er ansvarlige for sejlads med elever.

Læsevejledning

Vejledningen skal ses som et supplement og læsevejledning i forhold til Søfartsstyrelsens Nyhedsbrev dateret 27. maj 2011, der indeholder den autoritative fortolkning af de gældende regler.

Efterskoleforeningen har ikke fortolkningsret i forhold til disse regler, men af fælles hensyn til skoleformens sikkerhedsniveau er der i denne vejledning nogle forslag, som i forhold til tilsynspligt overfor eleverne er mere vidtgående end Søfartsstyrelsens udmelding.

Skolernes bestyrelse opfordres til at sætte sig ind i afsnittet om Sejlads med elever (side 4) og afsnittet om Tilsyn med elever (side 7-8) og Forsikringer (side 9), samt Checklisten side 12.

Skolens ledelse opfordres til at sætte sig ind i første del af vejledningen (side 4-12).

Lærere med ansvar for sejlads opfordres til at sætte sig ind i første del af vejledningen (side 4-12), de Vejledende sikkerhedsbestemmelser side 13-17, og de relevante afsnit af bilag 1-4.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Sejlads med elever	4
Skolernes brug af sejlads / aktiviteter til søs	4
Undervisning, pædagogisk tilrettelagt samvær, fritidsbrug	4
Bådtyper på efterskoler	5
Krav til indholdsplan	5
Regler om sejlads	6
Leje-, lån, udlån af udstyr og samarbejde med klubber	6
Tilsyn med elever og skolens ansvar / forsikringer	7
Skolens tilsyn	7
Skærpet tilsyn og kørekort til særlige aktiviteter	7
Bestyrelsens rolle og ansvar	7
Forstanderens rolle og ansvar	7
Forældrenes rolle og ansvar	8
Lærernes rolle og ansvar	8
Forsikringer på efterskoler	9
Krav til undervisere	10
Tilsyn – aftaler	10
Praktisk erfaring	10
Relevante uddannelsesmuligheder	10
Kursustilbud for sejlere og motorbåde	10
Kursustilbud indenfor kano og kajak	11
Relevant litteratur	12
Checkliste	13
Vejledende sikkerhedsbestemmelser	14
Indholdsfortegnelse – vejledende sikkerhedsbestemmelser	14
1. Omfang	14
2. Definitioner	15
3. Materiel	16
4. Sejlads	16
5. Eleven	17
6. Fartøjsføreren	17
7. Læreren	18
8. Skolen	18
Bilag til vejledning for efterskolels aktiviteter til søs	19

Bilag 1 Kontroller til forskellige bådtyper	19
Kontrolliste Kano	20
Kontrolliste Kajak.....	21
Kontrolliste Surfbrædt.....	22
Kontrolliste Optimistjolle.....	23
Kontrolliste Motorjolle	24
Kontrolliste Svendborgjolle	25
Kontrolliste Sejljolle af træ	26
Kontrolliste Kølbåd	27
Checkliste - træbåd.....	29
Checkliste - glasfiberbåd.....	30
Bilag 2 - Søfartsstyrelsens bestemmelser om udstyr (27. maj 2011)	31
Sikkerhedsudrustning.....	31
Krav om udstyr.....	31
Eksempel på udstyrsliste til kajak.....	33
Skolernes valg af sikkerhedsudstyr.....	34
Sikkerhedsudrustning i gruppens fartøjer	35
Specielt om ankerudrustning	36
Bilag 3 - Eksempel på en søkyndigs funktion.....	37
Bilag 4 - Fartøjscertifikat, udstyrsliste, periodekontrol	38
Fartøjscertifikat	38
Udstyrsliste	39
Periodekontrol.....	40
Noter til vejledningen	41

Vejledningen er udarbejdet af Efterskoleforeningen med sagkyndig bistand fra konsulent Verner Damm Verner.Damm@biology.au.dk. Vejledningen refererer til et *manifest* udarbejdet med henblik på at højne sikkerhed ved sejlads. Både vejledning og manifest er blevet til i drøftelse med en række skoler med mange maritime tilbud. Det står skolerne frit at kopiere relevante afsnit og skemaer til skolens eget brug.

Sejlads med elever

Skolernes brug af sejlads / aktiviteter til søs

Søfartsstyrelsen skelner overordnet set mellem tre former for sejlads, der kan være relevant i forhold til efterskoler:

1. Erhvervsmæssig sejlads – sejlads/transport af elever i fartøjer beregnet til mere end 3 personer, men med maksimalt 12 passagerer.
2. Oplæring i sejlads – sejlads med henblik på opnåelse af duelighed til godkendte uddannelsesforløb.
3. Elevers sejlads på egen hånd (med tilladelse fra forældre og skole) og sejlads som led i pædagogisk tilrettelagt samvær.

Langt hovedparten af efterskolernes brug af sejlads drejer sig om kano- og kajaksejlads, og især i forbindelse med kanosejlads er der typisk tale om pædagogisk tilrettelagte ekskursioner – fx i forbindelse med introduktion og emneuger eller i forbindelse med ekskursioner til udlandet. Disse aktiviteter falder ind under punkt 3 i Søfartsstyrelsens Nyhedsbrev af 27. maj 2011. Aktiviteterne vil fortsat kunne gennemføres, men vær opmærksom på de sikkerhedsprocedurer, der skal iagttages ved disse aktiviteter.

Der er imidlertid også et stigende antal skoler, der tilbyder oplæring i brætsejlads, sejlads i kajaker, joller o.l., samt et mindre antal skoler, der har adgang til sejl-, motor- og speedbåde og tilbyder oplæring med henblik på duelighedsprøver. Søfartsstyrelsen har i punkt 2 i Nyhedsbrev af 27. maj 2011 udvidet antallet af aktiviteter, der kan gennemføres på fartøjer, der anvendes til oplæring i sejlads, således at oplæring af uddannede instruktører og med henblik på forskellige duelighedsprøver og diplomer, kan finde sted under iagttagelse af sikkerhedsprocedurer, svarende til dem, der gælder ved oplæring i udlejningsfartøjer.

I det omfang skolerne transporterer elever i fartøjer beregnet til mere end 3 personer betragter Søfartsstyrelsen sejladsen som erhvervsmæssig transport og omfattes af de skærpede sikkerhedsforskrifter, der gælder erhvervsmæssig transport – fx syn og godkendelse.

Kravene til skolerne er således forskellige, afhængig af fartøjstyper og brug deraf, men fx regler om tilsyn med elever og skolens ansvar er fælles.

Undervisning, pædagogisk tilrettelagt samvær, fritidsbrug

Der findes ikke en særskilt lovregulering vedrørende søsikkerhed på skoler, og derfor gælder som udgangspunkt bestemmelserne i lov om sikkerhed til søs.

Myndigheden på området – Søfartsstyrelsen – har i Informationsbreve (Nyhedsbreve) til skolerne understreget, at skolernes sejlads med elever - som udgangspunkt er omfattet af reglerne for erhvervsmæssig sejlads med passagerer, og at skolerne hverken i undervisningstiden eller i forbindelse med elevernes fritid på skolen kan henholde sig til reglerne for fritidssejlads.

Grundlæggende må det slås fast,

- at uanset aktivitet har elever og medarbejdere krav på størst mulig sikkerhed ved sejlads.
- at eleverne ikke kan forudsættes på forhånd af have særlige søsikkerhedsmæssige kompetencer.
- at skolerne i konsekvens heraf må formulere sikkerhedsprocedurer og foretage oplæring.

Bådtyper på efterskoler

Efterskoleforeningens rundspørge i marts 2011 har vist, at der på efterskolerne i hvert fald er følgende båd- og brættyper:

1. Diverse brætsejlads typer
2. 2-3 personers kanoer
3. 1-2 personers kajaker og havkajakker
4. En bred vifte af joller
5. Robåde og travaljer
6. Storkanoer – drager
7. Sejlbåde – både mindre og større
8. Motorsejlere og speedbåde

Krav til indholdsplan

Spontan brug af sejlads fx i forbindelse med introuger eller på en ekskursion skal ikke særskilt omtales i indholdsplanen, men udeladelse må selv sagt ikke gå ud over elevernes eller de ansattes sikkerhed. I det omfang skolen tilbyder forskellige former for oplæring i sejlads, som linje- eller valgfag, er det et krav, at aktiviteten, formålet, sikkerhedsbestemmelserne og lignende fremgår af den af skolens bestyrelse godkendte indholdsplan.

Regler om sejlads

Indtil Søfartsstyrelsen ændrer de gældende Meddelelser (en meddelelse har samme retsgyldighed som en bekendtgørelse) gælder følgende sontring:

1. **Fartøjer ejet/lejet af skolen, og som anvendes erhvervsmæssigt.** I efterskolesammenhæng betyder det fartøjer med mindst 3 maksimalt 12 passagerer. Fartøjerne skal være synet og godkendt af Søfartsstyrelsen. Såfremt skolen lejer/køber en sejlads med elever, skal skolen også sikre sig, at de anvendte fartøjer er godkendt til erhvervsmæssig sejlads med passagerer.
2. **Fartøjer, der anvendes til uddannelse/oplæring i sejlads.** Til målrettet undervisning kan skolen anvende fritidsfartøjer, omfattende af de lempeligere regelsæt, gældende for udlejningsfartøjer.
3. **Mindre både – surfbrædder, kanoer og kajaker, joller, sportsbåde m.fl. – som stilles til rådighed for eleverne til sejlads på egen hånd eller anvendes til pædagogisk tilrettelagt samvær, og hvor deltagelse er frivillig.** Til sådant brug, hvor det kan være svært at opstille tekniske regelsæt mhp. godkendelse, er det en forudsætning, at en række sikkerhedsforskrifter er defineret og overholdt.

Læs mere i Informationsbrev (Nyhedsbrev) af 27. maj 2011 fra Søfartsstyrelsen, hvor der også findes henvisning til de relevante Meddelelser.

Leje-, lån, udlån af udstyr og samarbejde med klubber

Udlejer/udlåner – herunder også grejbankbestyrer - har ansvaret for, at udstyret opfylder sikkerhedsforskrifterne ovenfor, men det fritager ikke skolen – lejer, låner – så vidt muligt at sikre sig, at udlejer/udlåner opfylder forpligtelsen. Skolen skal være særlig opmærksom på, om lejemål/instruktørmedvirken i udlandet som minimum sikrer elever og ansatte lige så godt, som de ville være i en dansk sammenhæng.

Der er ikke noget i vejen for, at en efterskole indgår et samarbejde med en sejlerklub eller kano- og kajakklub om, at skolens elever kan benytte klubbens udstyr og eller, at skolens elever kan få undervisning af instruktører fra klubben. Hvis brug af udstyr og instruktion sker, medens eleven har ophold på skolen, har efterskolen fortsat den fulde tilsynsforpligtelse med eleven, og det fulde ansvar, hvis uheldet er ude. Skolen bør sikre sig forældrenes accept af, at eleven benytter klubbens tilbud.

Tilsyn med elever og skolens ansvar / forsikringer

Skolens tilsyn

Når et barn bliver elev på en skole, overtager skolen forældrenes tilsynspligt. Tilsynet har til hensigt at forhindre, at barnet/eleven kommer til skade, og tilsynet er - uanset om det udføres i hjemmet eller på en skole – afhængigt af alder og er ikke det samme som et konstant opsyn.

Efterskolernes elever er relativt gamle, og tilsynet skal naturligvis udfoldes under hensyn til elevgruppens sammensætning, og det skal integreres i skolens pædagogiske praksis. Pligten gælder alle elever på efterskoler, også eventuelle elever over 18 år. Samtidig er tilsynspligten udvidet til hele døgnet.

En vurdering af kvaliteten af tilsynet på en efterskole kan blive afgørende, hvis der gøres ansvar gældende i forbindelse med en skade på en elev eller elevens ejendele.

Skolens ansvar og tilsynsforpligtigelse gælder i øvrigt i hele skoletiden, uanset om aktiviteten foregår i en forening eller på selve efterskolen.

Skærpet tilsyn og kørekort til særlige aktiviteter

I nogle fag, som fx fysik/kemi, træ- og metalsløjde og idræt, kræves et *skærpet tilsyn*. Dette gælder også på en efterskole, og mange skoler har typisk opstillet regler om "kørekort".

I relation til efterskolers mange andre typer af særlige aktiviteter - dykning, rapelling, go-carts, motorcross, klatring, skydning, trampolin, fjeldture, traktorkørsel, ridning, sejlads o.l. - er det vigtigt at opstille regler for aktiviteternes udøvelse, både når undervisere medvirker, og når elever gives adgang til aktiviteterne på egen hånd. Fx krav til "kørekort" til aktiviteten.

Formålet med denne vejledning er at redegøre for færdsel til søs, men indledningsvis gives også nogle generelle anbefalinger vedr. aktiviteter, der kræver skærpet tilsyn.

Bestyrelsens rolle og ansvar

Efterskolen skal sørge for, at bygninger, inventar og undervisningsredskaber er indrettet og vedligeholdt, så de ikke er farlige. Dette sker bl.a. ved, at bestyrelsen sørger for det økonomiske og administrative grundlag til at gennemføre aktiviteter med faremomenter forsvarligt. Her tænkes primært på de fysiske rammer, materiellet og personalets kompetencer og uddannelse.

I relation til særlige aktiviteter – herunder sejlads - kan det være ansvarspådragende, hvis bestyrelsen på den ene side har godkendt, at skolen har sådanne aktiviteter, men på den anden side ikke har sørget for, at medarbejderne har mulighed for at tage imod relevante uddannelses tilbud, eller at skolen har det nødvendige sikkerhedsudstyr til at gennemføre sådanne aktiviteter.

Forstanderens rolle og ansvar

Overordnet gælder, at det er forstanderens ansvar, at selve aktiviteten og tilsynet med aktiviteten foregår forsvarligt. Forstanderen sikrer sig indsigt i og træffer beslutninger for dette, når skolen beskriver aktiviteten i indholdsplanen, og når der udarbejdes sikkerhedsprocedurer, fx i form af skærpede tilsynsregler. Forstanderen bør være opmærksom på, at alle medarbejdere, også nye medarbejdere, praktikanter m.m., gøres bekendt med disse forhold og får instruktion i udførelse af aktiviteten.

Det anbefales, at man ved elevindskrivningen og før skolestart så præcist som muligt beskriver, hvad eleven kan se frem til af aktiviteter og udfordringer. Ved planlægningen af skoleåret kan det være vanskeligt at lave en detaljeret beskrivelse af årets mangeartede tilbud, især hvis aktiviteten kun indgår som et kortvarigt eller spontant element i en weekend eller en emneuge. Måske har man kun givet en overordnet beskrivelse

med eksempler til at forberede elever og forældre på aktiviteten. Bliver skolen undervejs i året i tvivl om, hvorvidt en senere planlagt aktivitet falder ind under de særlige aktiviteter, forældrene har accepteret ved indmeldelsen, bør skolen indhente forældrenes særskilte tilladelse til denne aktivitet.

Forstanderen anbefales at indsamle dokumentation for læreres relevante uddannelse vedr. særlige aktiviteter til personalemappen. Det er endvidere forstanderens opgave at tilskynde lærerne til relevant efteruddannelse, herunder fx at sørge for, at der er ansatte med helt generelle førstehjælpkundskaber.

Forstanderen bør også være opmærksom på at instruere personalet om retningslinjer for brug af eksterne instruktører.

Endelig påhviler det skolens ledelse at sørge for, at arbejdet med sikkerhed – både i relation til sejlads og anden form for medarbejder- og elevsikkerhed – systematiseres, og at der fx etableres faste rutiner for sikkerhedscheck.

Forældrenes rolle og ansvar

Forældrene informeres ved tilmeldingen til skolen om, hvilke typer af aktiviteter, deres barn har adgang til eller forventes at deltage i. Skolen opfordres til især at tydeliggøre aktiviteter med et forhøjet faremoment.

Det skal tydeligt fremgå, hvad forældre giver tilladelse til ved den almindelige tilmelding til skolen eller til en bestemt linje, og hvad der skal gives løbende tilladelse til undervejs i skoleåret.

Der redegøres også ved indmeldelsen for forsikringsforhold. Mht. til ulykkesforsikring kan skolen

1. opfordre forældrene til at sørge for, at eleven er dækket af en privattegnede ulykkesforsikring.
2. vælge at kræve det og lade forældrene bekræfte over for skolen, at de har en sådan forsikring.
3. vælge at tegne en elevulykkesforsikring (SFS)¹

Lærernes rolle og ansvar

Lærerne udfører i praksis tilsynet under ansvar over for skoleledelsen. Som en vigtig del af tilsynet omfatter sikkerhedsproceduren planlægning og administration af elevens adgang til at udføre aktiviteten, og ud fra denne skal man fx kunne besvare disse spørgsmål:

1. Er materiellet aflåst, eller er adgangen til det på anden vis reguleret?
2. Hvilke elever kan få adgang til aktiviteten og materiellet? Er der opstillet krav til elevforudsætninger? Hvordan vurderes elevernes forudsætninger, niveau og kvalifikationer mhp. at give adgang?
3. Hvilken lærer foretager vurderingen af elevernes forudsætninger?
4. Kan adgangen tillades af andre lærere end den relevante faglærer ved dennes fravær? Hvis ja, hvordan sikrer man sig, at proceduren også følges af en ikke-faglærer?
5. Hvilke sikkerhedsmæssige regler gælder, hvis eleven selv må udføre aktiviteten uden en lærers fysiske tilstedeværelse, og hvordan refererer eleven til tilsynshavende lærer?
6. Føres der logbog over brugen af materiellet og udførelsen af aktiviteten? Hvilken lærer har ansvaret for føring af logbogen? Er eleverne eventuelt inddraget i logbogsskrivningen?
7. Er der en klar aftale mht. ansvar for vedligehold af materiellet?

Forsikringer på efterskoler

Generelt gælder, at der er forsikringer, skolen lovmæssigt er forpligtet til at have, og andre som det må anbefales, at skolen har.²

Lovpligtig

- Arbejdsskadeforsikring, som sikrer de ansatte på skolen ved aktiviteterne
- Forsikring (ansvarsforsikring) af motorkøretøjer
- Evt. rejseforsikring for ansatte

Næsten pr. automatik pligtig / alle har

- Bygningsskade brand, storm, indbrud
- Entrepriseforsikring ved nybygning

Normalt nødvendige / alle har dem formodentlig

- Erhvervsansvar. Krav pga. skolens eventuelle mangler eller forsømmelser
- Erhvervsansvar med dækning for særlige (=farebetonede) aktiviteter, hvis man har den slags på skolen, og som sikrer skolen mod erstatningskrav fra elever, ansatte eller andre.
- Erhvervsforsikring. (Kan også hedde Skoleforsikring) Dækker løsøre ved brand, indbrud m.m.

Supplerende forsikringer, som Efterskoleforeningen kraftigt anbefaler

- Bestyrelses- og ledelsesansvar
- Rejseforsikring – elever
- Bygningsforsikring med svamp, rørskader o.l.
- Erhvervsforsikringen bliver kombineret med driftstabs- og meromkostningsforsikring

Supplerende forsikringer, som Efterskoleforeningen anbefaler, at skolen overvejer at tegne

- Løntabsforsikring for skoleledere
- Ulykkesforsikring for elever, som sikrer eleverne ved ulykker (Ca. 50 % af skolerne har den).
- Glasforsikring

Skoleforsikring gennem Willis og dobbeltdækning

Efterskoleforeningen tilbyder i samarbejde med forsikringsmægler Willis forskellige skoleforsikringer, og desuden tilbyder Willis bistand til de skoler, der ikke aktuelt har mulighed for at benytte sig af Efterskoleforeningens tilbudte skoleforsikring.

Som kunder hos Willis har alle efterskoler en erhvervsansvarsforsikring. Det er desuden indtrykket, at de skoler, der benytter anden mægler og/eller forsikringsselskab, alle har en erhvervsansvarsforsikring.

Vedr. dobbeltdækning: Nogle skoler er måske dobbeltdækket mht. "særlige aktiviteter", da de gennem medlemskab af DGI kan være forsikret i Tryg. Ved sådan dobbeltdækning afklarer de involverede forsikringsselskaber indbyrdes, hvorledes skadeskravene skal fordeles.

Krav til undervisere

Tilsyn - aftaler

Denne vejledning kan bruges til at formulere egne procedurer for elevers sejlads. Kravene til sikkerhed afhænger af, om der med reference til Søfartsstyrelsens sondring er tale om

- 1) erhvervsmæssig sejlads/transport af elever,
- 2) målrettet uddannelse/oplæring i sejlads eller
- 3) elevernes sejlads i mindre både.

Bl.a. gives følgende anbefalinger:

1. Sejlads skal aftales med ledelsen eller med lærere med særligt ansvar derfor.
2. Hvor det er relevant føres logbog både før afsejling og efter hjemkomst. Ansvar for ajourføring af logbog er ledelsens.
3. Det anbefales at stille krav om, at elever kun må sejle alene i deres fritid, hvis minimum 2 / 3 / 4 elever deltager, og kun hvor eleverne har særskilt tilladelse til at sejle alene, og kun hvor eleverne har bestået eventuelle duelighedskrav/har kørekort til aktiviteten.
4. Den ansvarlige lærer skal kontrollere, at eleverne er ordentligt påklædt, og bærer det krævede godkendte personlige sikkerhedsudstyr.
5. Den ansvarlige lærer skal sikre, at eleven har fået sikkerhedsinstruks med hensyn til brug af udstyret.
6. Den ansvarlige lærer skal sikre, at vind, strøm, luft- og vandtemperatur og vejr og vejrudsigt tillader den påtænkte sejlads.
7. I forbindelse med brætsejlads, kano og kajak skal det vurderes, hvorvidt der er behov for en ledsagebåd / instruktørbåd, og eller en hurtiggående båd til at komme til undsætning.

Praktisk erfaring

Det er af grundlæggende betydning, at underviserne har stor praktisk erfaring i sejlads i de forskellige fartøjstyper, som skolen benytter. Denne erfaring kan bl.a. opnås ved relevante uddannelser.

Relevante uddannelsesmuligheder

1. Førstehjælpskursus
2. Livredderprøve
3. Speedbåds kørekort
4. Duelighedsbevis
5. Yachtskipper af 1. og 3. grad
6. Radiokommunikationsbevis
7. Instruktør sejl
8. Instruktør windsurf
9. Instruktør kano
10. Instruktør kajak

Kursustilbud for sejlere og motorbåde

Et godt udgangspunkt kan være www.sejlsikkert.dk, hvor der henvises til kursusudbydere, og hvor man kan lære om søvejsregler, farvandsafmærkning, sikkerhed til søs, praktisk sejlads og meteorologi, og bl.a. finde næsten hele det teoretiske pensum til duelighedsbeviset og speedbåds kørekortet.

Søfartsstyrelsen har desuden godkendt uddannelse under Dansk Sejlunions Diplomsejlerskole.

Kursustilbud indenfor kano og kajak

Søfartsstyrelsen har anerkendt de kano- og kajakprøver, der følger Dansk Kano- og Kajakforbunds EPP brugerniveau 3 for Kajak- og Kanosamrådets retningslinjer for uddannelse og prøve til kanoinstruktør. Efterskoleforeningen anbefaler, at efterskolerne benytter den havkajakuddannelse, som flertallet i Havkajaksamrådet står bag. Denne uddannelse er udviklet i et samarbejde mellem Dansk Kano og Kajak Forbund (DKF) og Havkajaksamrådet.

Uddannelsen består af to søjler.

- Den ene består af personlige tekniske færdigheder og nogen turviden. Søjlen hedder EPP (Euro Paddle Pass). Den består af 5 trin fra 1 til 5 og er udviklet af 7 nationale kajakforbund i Europa og er dermed gældende i de 7 lande.
Link: http://www.kano-kajak.dk/dkf/EPP/EPP_Hav_1_4_marts_2010.pdf
- Den anden søjle er instruktøruddannelserne, som er udviklet af Havsamrådet i fællesskab med DKF. Søjlen består af 3 trin, instruktør 1-3. Instruktøruddannelserne bygger på de oprindelige uddannelser fra Havkajaksamrådet.
Link: http://www.kano-kajak.dk/dkf/EPP/DKF_hav_instruktoe_1_3.pdf
- Et eksempel på uddannelse: Skal man være instruktør 2, skal man være bestået EPP 3-roer, være instruktør 1 og så bestå prøven til instruktør 2.
Link: <http://www.havkajaksamraadet.dk/files/EPP-DKF%20inst%20grafisk.pdf> (Skemaet læses i søjler oppe fra og ned.)

Hvis jeres skole arbejder med havkajakundervisning og har ture i havkajak, anbefaler vi havkajakinstruktør 2 (og EPP 3) som uddannelsesniveau. Hvis man kun arbejder i meget korte forløb, med meget korte ture og i meget beskyttet farvand, kan man måske nøjes med instruktør 1.

I Ungdomsringens kursuskatalog kan man finde kurser, der tilbyder både EPP og instruktørkurser i pakker enten til instruktør 1 eller 2. Se link: <http://www.ungdomsringen.dk/Natur---friluftsliv-1696.aspx> og søg i kalenderen.

På www.kanosamraadet.dk, på <http://www.havkajaksamraadet.dk> og på <http://www.kano-kajak.dk> findes generelle retningslinjer for kano og kajak, og henvisning til instruktørkurser og andre kursusforløb. På <http://www.kano-kajak.dk> og på <http://www.havkajaksamraadet.dk> endvidere en opstilling af kravene til EPP.

Efterskoleforeningen har endvidere indgået et samarbejde med Dansk Kano og Kajak Forbund, der skal sætte fokus på leg og sikkerhed i forbindelse med kano- og kajakaktiviteter på efterskoler. Samarbejdet består dels i afholdelse af **inspirationsdage**, dels i den såkaldte **Skole- og institutionsaftale**, som giver de deltagende skoler mulighed for at udstede Euro Paddle Pass (EPP) – se ovenfor.

Relevant litteratur

Søsportens Sikkerhedsråd – www.soesport.dk – tilbyder bl.a. en række små pjecer, som det kan være relevant at sætte sig ind, fx "Værd at vide"-serien - om vejr og bølger – om "mand over bord" – om "rednings- og svømmeveste" – om "mobiltelefoni til søs" – om "sikker sejlads med kano og kajak" – om "kulde og beklædning til søs" – om "sikkerhed for windsurfere" – om "sikkerhed for fritidsdykkere".

Herudover kan henvises til www.fritidssejler.dk, hvor man bl.a. kan læse om de forskellige relevante uddannelser – speedbådsbevis, duelighedsbevis, yachtskipper af 1. og 3. grad, og VHF radiobevis. Endvidere gennemgås reglerne om mærkning, syn og godkendelse af udstyr.

Naturvejleder Lars Borch har skrevet nogle undervisningshæfter i havkajak og kano, som kan bruges i undervisningen og i forbindelse med selvtræning.

Hæfterne kan bestilles på <http://www.ungdomsringen.dk/Bøger-1428.aspx>

Checkliste

- Har skolen udformet egne sikkerhedsbestemmelser, fx med udgangspunkt i denne vejledning? ja nej
- Er skolens fartøjer godkendt til sejlads før sejlsæsonen? ja nej
- Har skolen fartøjer, der skal synes af Søfartsstyrelsen før ibrugtagning, og er der i givet fald sket et sådant syn? ja nej
- Er der truffet foranstaltninger, så det sikres, at fartøjerne og deres sikkerhedsudstyr jævnligt kontrolleres i løbet af sæsonen? ja nej
- Er der formuleret regler for sejlads i forhold til områder, årstid og vejrforhold? ja nej
- Er der taget stilling til undervisernes kompetence? ja nej
- Er der fastsat en procedure for elevers tilladelse til sejlads på egen hånd? ja nej
- Er der fastsat regler om, hvornår der skal bruges ledsagefartøj? ja nej
- Er der fastsat udvidede regler for brug af rednings- og svømmeveste? ja nej
- Har eleverne modtaget, eller er der planer om, en generel sikkerhedsinstruktion af eleverne i forhold til sejlads? ja nej
- Er eleverne gjort opmærksom på deres rettigheder og pligter i forbindelse med sejlads? ja nej
- Har skolen indhentet forældrenes skriftlige tilladelse til, at eleverne deltager i sejlads i overensstemmelse med skolens samlede sikkerhedsbestemmelser for sejlads? ja nej
- Har skolen orienteret forældrene om skolens bestemmelser om ulykkesforsikring? ja nej
- Dækker skolens ansvarsforsikring særlige aktiviteter? ja nej

Vejledende sikkerhedsbestemmelser

Nedenstående vejledende sikkerhedsbestemmelser er formuleret til brug for efterskolerne.

Arbejdet er for en stor del inspireret af de sikkerhedsbestemmelser, som gælder for søspejderne under Det Danske Spejderkorps.

Bestemmelserne er vejledende, og det forventes, at den enkelte skole med udgangspunkt i de vejledende regler udarbejder egne supplerende regler. Der kan således tages hensyn til de enkelte skolers særlige forhold såsom fartøjstyper, sejladsområder og aktivitetstype.

Der introduceres nogle begreber og funktioner, som har vist sig at være særdeles praktiske i det daglige arbejde med sikkerhed omkring sejlads. Det drejer sig først og fremmest om,

- at der knyttes en uvildig søkyndig person til hver enkelt skole.
- at fartøjer udstyres med et fartøjscertifikat.

Sikkerhedsbestemmelserne kan virke overvældende og måske bureaukratiske, men praksis viser, at de er til at leve med, og at de fungerer.

Sikkerhedsbestemmelserne alene er selvfølgelig ikke nok. Når det kommer til stykket, bliver det praksis i udførelsen af sejladsene og godt sømandskab, der bliver afgørende for sikkerheden. Her er uddannelse og erfaring hos lærerne et helt centralt element. Dette bliver mere udtalt ved sejlads i små fartøjer, hvor selve udøvelsen af sejladsen bliver stadig mere afgørende.

Godt sømandskab er en kombination af viden, praktisk kunnen og erfaring. Her findes der ingen lærebog, eller samlet regelsæt.

Indholdsfortegnelse – vejledende sikkerhedsbestemmelser

1. Omfang	5. Eleven
3. Sejladstyper	6. Fartøjsføreren
3. Materiel	7. Læreren
4. Sejladsaktivitet	8. Skolen

1. Omfang

Disse vejledende sikkerhedsbestemmelser gælder for efterskoler, der beskæftiger sig med sejlads.

De vejledende sikkerhedsbestemmelser gælder for

- efterskoler der ejer - eller for længere tid låner eller lejer fartøjer, og/eller som regelmæssigt arbejder med sejlads.
- efterskoler som kun lejlighedsvis arbejder med sejlads (fx en weekend-sejlads på tømmerflåde, en dagtur på Silkeborgsøerne eller en uges kanotur i Sverige) i lejede kajakker, kanoer og andre fartøjer, uanset hvilke godkendelser udlejer har.

Overordnet gælder, at intet i disse regler for sikkerhed ved sejlads, eller de supplerende regler, som skolen selv fastsætter, kan tilsidesætte danske og internationale regler og love.

Derudover skal myndighedskrav selvfølgelig overholdes, fx politivedtægter, krav om speedbådsførerkort/duelighedsbevis, VHF/radio-certifikater o.l.

Hvis en efterskole dyrker aktiviteter til søs eller sejladser i fartøjstyper, hvor der findes en officiel landsorganisation, skal der fastsættes sikkerhedskrav, der på intet punkt er lempeligere end dem, der gælder for klubber under den pågældende sportsgrens officielle landsorganisation³. De bør heller ikke være lempeligere end kravene i disse vejledende bestemmelser.⁴

Sejlads i udlandet. Ved sejlads i udlandet bør sikkerhedsforholdene vurderes i forhold til disse vejledende sikkerhedsbestemmelser. I tilfælde af at lokale sikkerhedsbestemmelser vurderes som utilstrækkelige, bør sejladser kun gennemføres, hvis der kan etableres kompenserende foranstaltninger i overensstemmelse med de vejledende sikkerhedsbestemmelser og godt sømandskab. Eventuelle udlejeres kompetencer og godkendelser bør vurderes.

2. Definitioner

2a. Sejlads

Enhver aktivitet på eller i vand, dog bortset fra almindelig færdsel, badning fra strand eller bro. Aktivitet på eller i lavt vand (under 0,5 m. dybde) er ikke omfattet af disse bestemmelser.

2b. Fartøj

En indretning, der permanent (dvs. med en levetid på mere end fx en weekend eller en emneuge) er beregnet til at fragte personer eller gods på vandet.

2c. Godkendt redningsvest

Vest i pangfarver med krave, typegodkendt efter anerkendte normer og overensstemmelsesmærket med enten ratmærke eller CE-mærke. (SFS – Søfartsstyrelsens regler)

2d. Godkendt svømmevest

Vest i pangfarver uden krave typegodkendt efter anerkendte normer og overensstemmelsesmærket med enten ratmærke eller CE-mærke. (SFS)

Ældre veste, der er varefaktamærkede efter den tidligere gældende ordning, kan anvendes indtil de udskiftes.⁵

2e. Godkendt våd eller tørdragt

Dragten skal være CE mærket. (SFS)

2f. Sejladsområde

Det vandområde, som et givet fartøj med en given fartøjsfører under givne forhold (overvågning, vejr, tid på året eller døgnet osv.) har tilladelse til at besejle.

2g. Elev

Enhver person som er tilmeldt skolen som elev.

2h. Søkyndig

Søkyndig person, som er medlem af skolens bestyrelse, eller på anden måde tilknyttet bestyrelsen for en efterskole.

Det søkyndige medlem kan være et medlem af skolekredsen. Har man ikke i skolekredsen en kvalificeret kandidat, kan man vælge en anden interesseret person. Det kunne fx være den lokale havnefoged, en erfarne sejlsportsmand i området eller en erfaren lærer som ikke længere er ansat på skolen.⁶

3. Materiel

3a. Alle fartøjer, der er bygget senere end den 16. juni 1998, som anvendes til sejlads, skal hvis relevant, være CE mærket eller typegodkendt.

Undtaget er fx kanoer, kajaker, surfbrætter og selvbyggerbåde. (SFS)

3b. Et fartøj, der anvendes til sejlads, skal være sødygtigt og tilstrækkeligt udrustet til den planlagte aktivitet. (SFS)⁷

3c. Søfartsstyrelsens regler om gasapparater, spritapparater og petroleumsbrændere i fritidsfartøjer gælder alle fartøjer.⁸

3d. Et fartøj, der ejes - eller for længere tid lejes/lånes - af en efterskole, kan med fordel have et fartøjscertifikat. Certifikatet er efterskolens eget interne arbejdsblad og opbevares samt ajourføres af skolen efter de til enhver tid gældende regler.⁹

3e. Hvert år, inden sejladsen i et fartøj påbegyndes, skal fartøjet være godkendt. Det kan ske på en af følgende måder:

- Af skolens søkyndige, der hvert år gennemgår gruppens fartøjer og dertil hørende udstyr, såvel på land som i sejlklar stand, og attesterer godkendelsen.
- Ved kontrol og hjælp fra en søkyndig eller en uvildig erfaren lærer, der gennemgår materiel, der lejlighedsvis benyttes til sejlads.

En sådan godkendelse gælder kun for et enkelt arrangement, fx en weekendtur eller en emne uge. Godkendelsen skal foreligge skriftligt med underskrift af den godkendende person, læreren, som forestår aktiviteten og skolelederen.

- Af Søfartsstyrelsen efter gældende regler.

En lærer bør ikke godkende fartøjer, der bruges til aktiviteter, hun/han selv forestår, eller fartøjer, hun/han selv ejer.¹⁰

3f. Fartøjer, der er forsynet med flydemidler, og som forventes at holde sig flydende ved bordfyldning, skal have kontrolleret flydeevnen ved en passende flydeprøve.¹¹

For fartøjstyper, hvor en landsorganisation har fastsat bestemmelser vedr. flydemidler, følges disse regler.

3g. Udover de ovennævnte godkendelser/afprøvninger skal det jævnligt kontrolleres, at sødygtighed, sikkerhed og flydeevne ikke forringes, fx ved slitage eller havari.

3h. Redningsmidler og andet sikkerhedsudstyr – fx grabbag med sikkerhedsudstyr - skal hvert år godkendes, om muligt ved afprøvning.¹²

3i. Alle fartøjer skal forsynes med et vejrbestandigt mærke med angivelse af skolens navn og bådens nummer.

4. Sejlads

4a. Skolen fastlægger et eller flere sejladsområder, skolens fartøjer må besejle med udgangspunkt i søfartsstyrelsens regler.¹³ (SFS)

4b. Skolen fastsætter regler for maximum- og minimumsantal af personer om bord på hvert enkelt af de fartøjer, skolen benytter.

4c. Det anbefales, at der kun gives tilladelse til elevers sejlads på egen hånd, hvor minimum 2 – eller efter skolens regler - flere elever deltager, hvor eleven har forældrenes tilladelse til at sejle på egen hånd, og hvor eleven har bestået et duelighedskrav/har kørekort til aktiviteten. (SFS)

4d. Der bør ikke gennemføres sejlads, uden at der er givet sejltiladelse af en ansvarlig lærer. Skolen bør føre en tilgængelig liste over, hvem der må give sejltiladelse.

4e. I forbindelse med sejlads med bræt, kano og kajak, joller o.l. opstilles regler om, hvornår der skal være en ledsagebåd (kan samtidig være instruktionsbåd) og eller et hurtigtgående fartøj, der kan komme til undsætning.

5. Eleven

5a. Skolen fastsætter selv krav om svømmefærdighed for eleverne. Med mindre andet bestemmes af skolen, skal eleverne som et minimum kunne svømme 350 m og være fortrolig med ophold i vandet iført redningsvest.¹⁴

5b. Enhver elev skal inden deltagelse i en sejlads som minimum kende reglerne c, d og e samt vide, hvem der er fører af fartøjet.

5c. Ingen elev må mod sin vilje deltage i en sejlads. (SFS)¹⁵

5d. Enhver elev, der deltager i en sejlads, skal være korrekt iført personligt sikkerhedsudstyr, herunder godkendt redningsvest, (se 5f) af passende størrelse og korrekt lukket, samt være hensigtsmæssigt påklædt.¹⁶

5e. Ingen elev må deltage i en sejlads uden at have fået den nødvendige sikkerhedsinstruks i brug af udstyret.

5f. Skolen kan fastsætte regler om, at elever, der ved en prøve har vist tilstrækkelig svømmefærdighed og iverigt kan klare sig i vandet, må benytte godkendt svømmevest i stedet for redningsvest.¹⁷

5g. En skole, der lejer fartøjer til enkeltstående sejlads, kan tillade, at eleverne benytter svømmevest, men det anbefales, at man indhenter rådgivning fra en SØK eller en erfaren uvildig lærer.¹⁸

5h. Såfremt en elev er fartøjsfører på en båd uden instruktør eller i forbindelse med sejlads på egen hånd, er det eleven selv, som under sejladsen står for de sikkerhedsmæssige forhold, ligesom udøvelsen af godt sømandskab påhviler eleven selv. (SFS)

6. Fartøjsføreren

6a. På ethvert fartøj skal der være en fører, ligesom fartøjet skal være forsvarligt bemandedt.

6b. Skolen fastsætter regler for, hvem der må føre hvilke fartøjer, krav til fartøjsfører, samt i hvilke sejladsområder, der sejles, og under hvilke omstændigheder.

Fartøjsføreren skal ved en prøve have vist, at han/hun på betryggende vis kan føre fartøjet.¹⁹

6c. Inden sejladsen påbegyndes, skal det være bestemt, hvem af de ombordværende, der er fører af fartøjet. Fartøjsføreren er ansvarlig for betryggende sejlads og de ombordværendes sikkerhed.

6d. Ved sejlads med passagerer bør fartøjsføreren inden sejladsen føre en logbog, hvori anføres dato, starttidspunkt, fartøjets navn, fartøjsførerens navn, navn på samtlige ombordværende, sejladsområde og evt. forventet rute, forventet hjemkomsttidspunkt, hvem der har givet sejltiladelsen, og hvem der er kontaktperson på land.

Logbogen afsluttes ved hjemkomst med hjemkomsttidspunkt og eventuelle bemærkninger om havari o.l.

Logbogen opbevares på land.

For sejlads under opsyn i ”kontrolleret område” kan kravet om logbogsføring fraviges. (SFS)²⁰

7. Læreren

7a. Den ansvarlige lærer bør

- lede afdelingens sejlads i overensstemmelse med den kompetence, hun/han får dertil af skolen. Læreren er ansvarlig over for skolen for, at de regler, som skolen har fastsat for sejladsen, overholdes.
- sikre, at vind, strøm, luft- og vandtemperatur og vejr samt vejrudsigt tillader den påtænkte sejlads. (SFS)

7b. Læreren bør lede sejladsen på en sådan måde, at hun/han altid har fuld kontrol over situationen.²¹

7c. Læreren bør til enhver tid kunne skaffe sig overblik over, hvor skolens fartøjer befinder sig, og hvem, der er om bord.²²

7d. Når flere fartøjer sejler sammen, bør læreren sikre, at alle fartøjsførere ved, hvem der har den overordnede kommando.²³

7e. Når flere fartøjer sejler sammen, bør læreren sikre, at fartøjerne til enhver tid øjeblikkeligt kan komme i kontakt med hinanden.²⁴

7f. På ture af mere end én dags varighed skal læreren sikre, at der mindst én gang dagligt rapporteres til kontaktperson på land.²⁵

8. Skolen

8a. Skolen er ansvarlig for, at de af skolen fastsatte sikkerhedsbestemmelser for sejlads, forlanges overholdt.

8b. Det anbefales, at en efterskole, som ejer fartøjer, indvælger eller tilknytter en søkyndig person, SØK, til skolen.

8c. En efterskole, som ejer fartøjer, udarbejder og vedtager lokale sejladsregler indeholdende:

- Sejladsområder
- Bemanding
- Fartøjsførere
- Krav om svømmefærdighed
- Krav om brug af flydeveste
- Krav om hensyntagen til vejrforhold
- Krav om hensyntagen til årstid

8d. Det anbefales, at skolen orienterer forældrene om de regler for sikkerhed ved sejlads, som gælder for den pågældende skole. Fx på hjemmesiden. Det anbefales, at skolen som minimum følger Efterskoleforeningens anbefalinger, såfremt der findes nogen for den pågældende bådtype.

Bilag til vejledning for efterskoleaktiviteter til søs

Bilag 1 Kontrollister til forskellige bådtyper

Kontrollisterne kan bruges ved årlig eller hyppigere kontrol af de enkelte fartøjer. Listerne bør redigeres/udvides efter eget behov, egen erfaring og egne fartøjstyper.

Kontrollisterne vedrører kun selve fartøjet. Udrustningslister udarbejdes separat og afhænger af, hvilken sejlads fartøjet bruges til.

Kontrollister:

Kano	Motorjolle
Kajak	Svendborgjolle
Surfere	Træsejljolle
Optimistjolle	Kølbåd

Derudover findes to mere generelle lister:

Checkliste for glasfiberbåd

Checkliste for træbåd

Kontrolliste Kano

Skroget

Fribord m.m. :

Al glasfiber skal være lukket med 2-komponent maling eller topcoat.
Alu-kanoer får buler. Hvis man banker dem ud, buler de den anden vej, og der kan komme revner.

Check for løse skruer.

Check rælingsliste for skader og råd (hvis den er af træ).

Plastik tjekkes for synlige skader. Mindre buler betyder ikke noget, større buler kan svække kajakken lidt. Buler kan evt. rettes ud ved at varme bulen med en hårtørrer og så trykke den ud. Det kan være nødvendigt at holde den på plads, til den er kølet af.

Tjek for løse skruer ved påskruede øjer mv.

Padler

Træ: Padler af træ skal være ordentlig lakeret især endetræet på bladet så vandet ikke trænger ind. Nogle er ikke lakeret på håndtaget i toppen. Så er den rarere at holde på.

Plast/alu: Kontrollér, at popnitter ikke er gået løse, og at plasten ikke er ved at flække.

Sæder Skal sidde fast.

Fangline Bundet fast i et beslag i stævnen. Kontroller for slitage.

Opdriftsmidler

Enten skum eller blokke ("flamingo") placeret i stævnene.

Skum Skal være støbt vandtæt inde i stævnene.
Indblæst skum skal kontrolleres for vandoptagelse.

Blokke Lukket inde i hulrum i stævnene, så de ikke lider overlast og er udsat for sollys.

Fastgøring Skumblokke eller luftsække skal hver for sig være fastgjort med 3 strop-
per/bændler (ca. 4 – 5 cm brede).

Sikkerhedsudstyr (afhængig af sejladsområde/sejladstype)

Ekstra padle
Fastgjort pøs
Fastgjort fløjte
Nødraketter
Vandtæt pakket mobiltelefon.

Bugserliner (til at trække trætte padlere mv.)

Kompas og evt. kort
Kniv
Lygte og evt. værktøj til reparation

Kontrolliste Kajak

Skroget Glasfiber, tjek for synlige skader og for om al glasfiberen er dækket af tokomponent maling eller topcoat.
Plastik tjekkes for synlige skader; mindre buler betyder ikke noget, større buler kan svække kajakken lidt. Buler kan evt. rettes ud ved at varme bulen med en hårtørrer og trykke den ud. Det kan være nødvendigt at holde den på plads til den er kølet af.
Tjek om for løseskruer ved påskruede øjer mv.

Bærehåndtag Tjek linerne for slid.

Dæksliner Tjek for slid og evt. løse skruer i øjerne. Dæksliner bør ikke være strammere, end at man kan få fat i dem, når man ligger i vandet.

Dækselastikker
Tjek for slid og "slaphed".

Sæde Skal sidde fast.

Ryglæn Hvis kajakken har ryglæn/ lændestøtte, bør det være intakt og til at indstille.

Låg til bagagerum
Tjek for skader og mørning af gummi mv. Sidder låget på en pålimet ring, så tjek limningen.

Skot Skal være tætte. Tjek evt. ved at hælde vand i og se om de løber igennem. (Skot er væggen mellem cockpittet, hvor man sidder og bagagerummene).

Opdrift Bagagerummene fungerer som kajakens opdrift. Derfor skal skottene være tætte. Se ovenfor. Hvis kajakken IKKE har skot i på begge sider af cockpittet, så bør der være opdrift i de(n) ende(r) uden skot. De kan være færdigkøbte opdrift poser, flamingo eller lignende, der er fastgjorte.
Ror, sænkekøjl, finne mv:
Liner og wirere tjekkes for funktion og slid. Eventuelle skruer tjekkes.

Fodstøtte Fodstøtte/skinne tjekkes for løse skruer og at eventuelle pedaler/ støtter er intakte og kan indstilles.

Pagajer Aluskafter tjekkes for buler, der svækker skafterne. Pagajer med større buler kassereres. Træpagajer skal være godt lakerede. Ellers tjekkes bladene for skader.

Sikkerhedsudstyr (justeres efter farvand)
Øser
Fløjter
Ekstra pagajer
Pagajflydere
Nødraketter
Vandtæt pakket mobiltelefon.
Bugserliner til at trække trætte roere mv.
Kompas og evt. kort
kniv
Lygte og værktøj til reparation
Evt. lænsepumpe

Kontrolliste Surfbrædt

Før du sejler

- Tjek sejl, bom, mast og mastefod for slitage og defekter, samt at de er korrekt monteret, ikke sidder løst og at trapezlinerne ikke er slidte.
- Tjek linerne – både ned- og udhal slides let. Sørg for at enderne ikke flosser (fx ved at brænde tampen), og at overskydende snor er fastgjort eller gemt ordentligt væk.
- Tjek finnen. Giv finnen et lille ryk for at tjekke, om den er korrekt monteret og efterspænd skruerne.
- Er sejlet helt og i orden? Kontrollér sejlets syninger for slitage, specielt ved toppen af maste-lommen og ved sejlspindene.
- Er brættets skridsikre belægning intakt?

Efter endt sejlads

- Skyl altid bræt og dragt i ferskvand, da selv små mængder salt tærer på udstyret. Skylning modvirker også, at sand og snavs sætter sig fast i de forskellige dele.
- Læg ikke udstyret i direkte, stærkt sollys, da både salt og sol forstærker effekten af tæring.
- Vær især opmærksom på mastefodsforlængerer og trimblokkene til ned- og udhalet af hensyn til deres funktionsdygtighed.

Rigsikring

Hvis surfbræt og rig (mast, sejl og bom) skilles ad i kraftig blæst, fx ved at jointen (gummiledet) knækker, vil brættet hurtigt kunne drive væk og efterlade surferen alene og hjælpeløs i søen. Derfor bør man sørge for en snor eller gjord, der forbinder de to dele af mastefoden, som jointen holder sammen.

(Fra: "Værd at vide om sikkerhed for windsurfere". Søsportens Sikkerhedsråd)

Kontrolliste Optimistjolle

Skroget Mastetoften og mastefoden skal være forsvarligt fastgjorte.
Sværdkisten skal være tæt.
Fribord m.m. - al glasfiber skal være lukket med 2-komponent maling eller Topcoat.

Ror

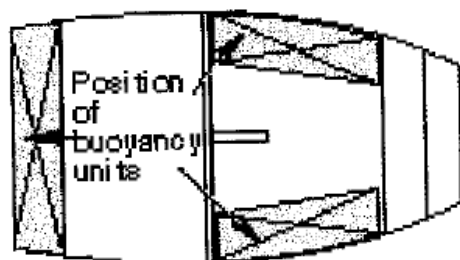
Rorfladen: Beslag på rorfladen og i agterstavnen helst med gennemgående bolte og passende underlag på bagsiden (skiver eller plader).
Beslag: Kontrollér for slitage = slup i rorløkker.
Sikring af ror så det ikke kan falde af under sejlads.
Rorpind: Skal passe fint i rorhoved, og rorpind skal være af tilstrækkelig styrke.
Rorpind skal sikres, så den ikke kan falde af.
Beslag: Hvor det er muligt, skal beslag overalt være fastgjorte med gennemgående bolte med et passende underlag på bagsiden.

Mast, bom, spryd og rig

Mast: Eftersyn for råd og brudstriber på alle rundholter.
Klamper på mast skal sidde fast.
Lidseliner til fastgøring af sejl efterses.
Sprydstop: Kontrollér for slid.
Skøder: Ved slid kan skøder evt. stadig bruges ved at endevende dem. Taklinger?
Blokke: Efterses for slid. Sjækler skal være fastspændte overalt.
Sejl: Reparation i god tid sparer penge.

Opdriftsmidler

Enten skum eller luftsække. Placeres som vist på tegning.

Skum: 3 x skum indstøbt eller i blokke. Skal være lukket vandtæt med maling.
Luftsække: 3 x luftsække. Disse skal være forsynet med kontraventil. Kontrolleres for tæthed.
Fastgøring: Skumblokke eller luftsække skal være fastgjort med 3 stropper/bændler (ca. 4 – 5 cm brede).

Flydeprøve Jollen skal bordfyldes, og mindst 40 kg jernvægt skal anbringes agten for og max. 100 mm fra midterspantet. Jollen skal nu flyde med essingen klar af vandet. Prøven skal sikre, at opdriftsmidlerne og deres befæstelser er i orden, og at luftsækkene ikke viser tegn på utæthed.

Fast sikkerhedsudstyr

Pøls

Kontrolliste Motorjolle

(Typisk ledsagefartøj/instruktørbåd)

Skroget

Fribord og dæk:

Al glasfiber skal være lukket med 2-komponent maling, topcoat.
Andre materialer: Aluminium, plastic og gummi (oppustelig).
Træ: Se liste for sejljolle af træ eller kontrolliste for træbåd.
Tvivl om behandling: Spørg fagmand eller læs.

Ror:

Beslag på rorfladen og i agterstavnen med gennemgående bolte.
Kontrollér for slidte beslag = slup i rorløkker.
Sikring af ror, så det ikke kan falde af i fx høj sø.
Rorhoved fuldt intakt.
Rorpinden skal passe fint i rorhoved og skal være af tilstrækkelig styrke. Rorpinden skal sikres, så den ikke falder ud.

Beslag:

Diverse beslag: Hvor det er muligt, skal disse være fastgjorte med gennemgående bolte med et passende underlag under dæk/på bagsiden. Vær især opmærksom på fastgøringsbeslag for motor og beslag for slæbetrosse (pullert/klamper).

Motor

Udenbords motor: Forsvarlig fastgjort med kæde/wire og lås. Af hensyn til tab og tyveri, jf. forsikringsbetingelser.

Brændselsbeholdere (tank og reservedunke) bør have fast plads om bord og være forsvarligt fastgjorte. Beholdere skal være af godkendt type.

Motorstørrelse: Motorkraft må ikke overstige det antal HK, som bådtypen er beregnet til.
NB! Nogle motorjoller kræver "Speedbåds kørekort" af føreren, afhængig af motorkraft og bådlængde.

"Dødmandsknap": På nyere motorer kan en sådan monteres. Kontrol af denne.

Skrue

Af hensyn til personer i vandet anbefales det kraftigt at få monteret en skruebeskyttelse.

Sikkerhedsudstyr

Det anbefales at medbringe reserveårer/pagajer, anker, lænsegrej (pøs /lænsekar) fastgjort til båden, slæbeline/tov, tågehorn, fendere, andet sikkerhedsudstyr, iht. skolens egne "Sejladsbestemmelser".

Kontrolliste Svendborgjolle

Skroget

- Kølen: Udsivende rust mellem køl og skrog kan indikere defekte kølbolte. Ingen "rokken" når skroget hænger frit ved søsætningskranen.
- Skæg: Kontroller fastspænding til skrog. Ingen "rokken"!
- Ror: Beslag på rorfladen, skæg og i agterstavnen med gennemgående bolte. Kontrollér for slidte beslag = slup i rorløkker. Sikring af ror, så det ikke kan falde af i f. eks. høj sø. Rorhoved fuldt intakt. (Ofte slid hvis der er gennemgående bolt.) Rorpind skal passe fint i rorhoved. Rorpind skal være af tilstrækkelig styrke. Rorpinden skal sikres, så den ikke falder ud.

Fribord og dæk:

Al glasfiber skal være lukket med 2-komponent maling eller topcoat.
Tvivl om behandling: Spørg fagmand eller læs.

- Beslag: Diverse beslag (stævn, agterstag, vanter, skødevisere osv.) skal helst være fastgjorte med gennemgående bolte med et passende underlag under dæk. Stævn- og agterbeslag bør være fastgjorte i over- og underdel af skroget.

- Under dæk: Mastestøtte, luger, kølbolte og bundstokke kontrolleres.

Mast og rig

Mast efterses for råd og brudstriber. Salingshornenes fæste på mast.
Wirefald: efterses for lus.
Endevending af tovværksfald. Taklinger ?
Vantskruer velsmurte, minus rust, sikres med tråd eller tape.
Kontraskruer er ikke altid nok. Tape beskytter også sejl og skøder.
Sjækler skal være fastspændte overalt. Blokke efterses for slid.
Klamper på mast: sidder de urokkeligt fast?

Alle splitter udskiftes hvert år. G-ringe kan muligvis genbruges.

- Skøder: Kan også endevendes.

- Sejl: Efterses i alle barme, alle lig og selve sejlfladen. Reparation i god tid sparer penge.

Fast sikkerhedsudstyr

Kontrolliste Sejljolle af træ

Skroget

Kølen: Udsivende rust mellem køl og skrog kan indikere defekte kølbolte.

Ror: Beslag på rorfladen og i agterstavnen med gennemgående bolte.
Kontrollér for slidte beslag = slup i rorløkker.
Sikring af ror, så det ikke kan falde af i fx høj sø.
Rorhoved fuldt intakt.
Rorpind skal passe fint i rorhoved. Rorpind skal være af tilstrækkelig styrke.
Rorpinden skal sikres, så den ikke falder ud.

Fribord og dæk:

Alt træ under og over vandlinjen skal være sundt og lukket med lak og/eller maling.
Eftersyn af bordenes (klædningens) tilstand (revner og vindridser).
Ligeledes efterses tilstanden af kobbernagler, spir og skruer (tæring).
Bordenes fastgøring til stævnene for og agter.
Fenderlister.
Åretoldenes fastgøring i dæk.
Mastebøjle og sikring af denne, og kontrol af mastefisk med hul for mast. Fortøjningsklamper (for og agter), evt. pullert for fortøjning.
Tvivl om behandling: Spørg fagmand eller læs.

Beslag: Diverse beslag (stævn, vanter, skødevisere, åretolde, røstjern, klamper osv.) skal helst være fastgjorte med gennemgående bolte med et passende underlag under dæk/på bagsiden.
Stævnbeslag.

Under dæk: Indenbords: Mastespor, dørk, tofter, bundstokke, spanter og svøb (ridsede, flækkede og knækkede). Nagler, spir, skruer og kølbolte (tæring). Dæksbjælker, bundstokke, spanter og svøbs vedhæftning til bordene. Flydemidlers fastgøring og tilstand. Klamper for storskøde og tilsvarende for fok.
Fortøjningspullerts fastgøring i bunden.

Rundholter og rig (mast, spryd, topsejlsstage og årer).

Efterses for råd og brudstriber.

Stående rig.

Endevending af tovværksfald. Taklinger?

Sprydstop og lidseliner.

Vantskruer: Velsmurte, minus rust, sikres med tråd, splitter eller tape. Kontraskruer er ikke altid nok. Tape beskytter også sejl og skøder. Sjakler skal være fastspændte overalt. Blokke efterses for slid.

Alle splitter udskiftes hvert år. G-ringe kan muligvis genbruges.

Klamper.

Skivgat i mast

Skøder Ved slid kan skøder evt. stadig bruges ved at endevende dem.

Sejl Efterses i alle barme, alle lig og selve sejlfalder. Reparation i god tid sparer penge.

Fast sikkerhedsudstyr

Kontrolliste Kølbåd

Skroget

- Kølen:** Udsivende rust mellem køl og skrog kan indikere defekte kølbolte.
- Skæg:** Kontrollér fastspænding til skrog. Ingen "rokken"!
- Ror:** Beslag på rorfladen, skæg og i agterstavnen med gennemgående bolte. Kontrollér for slidte beslag = slup i rorløkker. Sikring af ror, så det ikke kan falde af i fx høj sø. Rorhoved fuldt intakt. Rorpind skal passe fint i rorhoved. Rorpind skal være af tilstrækkelig styrke. Rorpinden skal sikres, så den ikke falder ud.
- Fribord:** Al glasfiber skal være lukket med 2-komponent maling eller topcoat. Træ; se liste for sejljolle af træ eller kontrolliste for træbåd. Tvivl om behandling: Spørg fagmand eller læs.
- Beslag:** Diverse beslag (stævn, agterstag, vanter, skødevisere osv.) skal være fastgjorte med gennemgående bolte med et passende underlag under dæk eller på bagside. Stævn- og agterbeslag bør være fastgjorte i over- og underdel.
- Under dæk:** Mastespor, luger, kølbolte, bundstokke, spanter og svøb kontrolleres (flækker, nagler m.m.).
- Mast og rig** Mast efterses for råd og brudstriber. Salingshornenes fæste på mast. Wirefald og stående rig: Kontrol for lus. Endevending af tovværksfald. Taklinger? Vantskruer, velsmurte, minus rust, sikres med tråd ell. tape. Kontraskruer er ikke altid nok. Tape beskytter også sejl og skøder. Sjækler skal være fastspændte overalt. Blokke efterses for slid. Alle splitter udskiftes hvert år. G-ringe kan muligvis genbruges. Klamper på mast skal sidde urokkeligt
El-lanterne: Udskift pære(r) hvert år ved tilrigning.
- Skøder:** Ved slid kan skøder evt. stadig bruges ved at endevende dem.
- Sejl:** Efterses i alle barme, alle lig og selve sejlfladen. Reparation i god tid sparer penge.

Motor

- Indenbordsmotor:**
Brændstoftank og reservedunk af godkendt type. Forsvarlig placering? Rørforbindelser tætte? Kontrol af søventiler.
- Påhængsmotor:**
Forsvarligt fastgjort med kæde/wire og lås, af hensyn til tab og tyveri, jf. forsikringsbetingelser. Brændstofbeholdere (tank og reservedunke): Fast plads om bord og forsvarligt fastgjorte. Beholdere skal være af godkendt type.
- Motorstørrelse:**
Motorkraft bør være i overensstemmelse med det antal HK, som er anbefalet til bådtypen.

Kogeapparat og evt. opvarmning

Installation skal være professionelt udført og efter "Søfartsstyrelsens" krav og fabrikantens forskrifter. Udførlig skriftlig instruktion vedr. betjening af apparaterne bør findes om bord.

EI Installationen skal være professionelt udført. Hvis 220 V om bord: Udførlig anvisning og nøje instruktion vedr. tilslutning (og det modsatte!) i land, samt indskærpelse af forsigtig omgang med 220 V. Se "Dansk Sejlunion": "EI om bord".

Akkumulator

Skal være forsvarligt fastgjort. Syrefare ved utæthed og transport op i land.

VHF VHF-håndbog skal forefindes om bord. Nøddantenne.

Checkliste - træbåd

Båd nr.	Betegnelse	Materiale	Skole				Fornyelse/forbedringer
			Fin	God	Middel	Dårlig	
1. Skrog:	Klædning						
	Trækøl						
	Stævn - for						
	Agterstævn/spejl						
	Spanter						
	Svøb						
	Bundstokke						
	Kølbolte						
	Overgang køl/trækøl(rust)						
	Ballast indenbords						
	Ballastkøl						
	Klinker (nagler)						
	Spir						
	Diverse bolte						
2. Rør:	Rorhoved						
	Rorpind(sikring??)						
	Rorblad						
	Rorbeslag						
	Tappe, løkke og sikring						
3. Dæk:	Dæk						
	Dæksbjælker						
	Skandæk						
	Mastestøtte/fod						
	Røstjern						
	Andre beslag						
	Cockpit						
	Cockpitkarm						
	Rufsider						
	Skvatlister						
4. Rig:	Køjer/skylights						
	Rundholter (mast, bomme m.m.)						
	Stående rig						
	Løbende rig(blokke m.m.)						
	Beslag						
6. Andet:	Sejl						
	Aptering						
	El-installation						
	Kogeapparater						
	Instrumenter						
Flydemidler							
Kontrol af revnedannelser udv. og indvendig ved:			Svag	Middel	Svær		
Rorbeslag og rorbrønd							
Røstjern							
Mastefod							
Beslag							
Søventiler							
Dæk							
Helhedsvurdering:			Dato:				

[Download skemaet fra foreningens hjemmeside](#)

Checkliste - glasfiberbåd

Båd nr.	Betegnelse	Skole					
		Materiale	Fin	God	Middel	Dårlig	Fornyelse forbedringer
1. Skrog:	Udvendig gelcoat ov.vl.						
	Udvendig gelcoat u. vl.						
	Køl						
	Kølbolte						
	Overgang køl/skrog (rust!!)						
	Bundventil						
	Søventiler						
	Stødlister						
	Ballast						
	Flydemiddel						
2. Ror:	Rorhoved						
	Rorpind(sikring??)						
	Rorblad						
	Rorbeslag						
	Sikring						
3. Dæk:	Gelcoat						
	Skinner						
	Beslag						
	Røstjern						
	Andre beslag						
4. Opstående:	Cockpit						
	Cockpit selvlæns						
	Rufsider og dæk						
	Skvatlister						
	Køjer/skylights						
	Luftventiler						
	Beslag/sjækler						
5. Rig:	Rundholter						
	Stående rig						
	Løbende rig						
	Sejl						
6. Andet:	Slanger og spændebånd						
	Aptering						
	El-installation						
	Kogeapparater						
	Instrumenter						
	Sjækler overalt fastspændt						
Kontrol af revnedannelser udv. og indvendig			Svag	Middel	Svær		
Rorbeslag/rorbrønd							
Røstjern							
Mastefod							
Beslag							
Søventiler							
Dæk							
Helhedsvurdering:		Dato:					

[Download skemaet fra foreningens hjemmeside](#)

Bilag 2 - Søfartsstyrelsens bestemmelser om udstyr (27. maj 2011)

Sikkerhedsudrustning

Søfartsstyrelsens bestemmelser

Teknisk forskrift for fritidsfartøjers bygning og udstyr, kap VI.
(*Dette kapitel forventes meget snart i ny udgave*).

Tillægskrav for fritidsfartøjer, som udlejes uden fører, eller bruges til professionel oplæring i sejlads.
Kapitlet fastlægger 3 fartsområder:

- 1. Lille fartsområde.** Havne, søer, åer, kanaler, samt inden for 1500 m fra andre kyster end den jyske vestkyst.
- 2. Mellemstort fartsområde.** Uden for lille fartsområde, men inden for området øst for linjerne Lindesnæs-Helgoland-Cuxhaven samt i Østersøen og mellemliggende farvande.
- 3 Stort fartsområde.** Uden for mellemstort fartsområde.

Krav om udstyr

Lille fartsområde:

1 sæt årer. Fartøjer, som med rimelighed kan anses for at kunne fremdrives med årer (fx lette motorbåde), skal være forsynet med 1 sæt årer og de fornødne åregafler eller tolde samt reserveårer.

1 øsekar eller pøs.

Redningsveste, typegodkendte der passer til samtlige ombordværende.

Lydgivere som foreskrevet i de internationale søvejsregler.

Lanterner, der er typegodkendt efter anerkendte normer, jf. dog de internationale søvejsregler 1972/81, regel 23, litra c, og regel 25, litra d.

1 vandtæt elektrisk lygte indrettet til signalering.

Fartøjer med en skroglængde større end 6 m samt alle motorfartøjer, der kan plane (speedbåde), skal være udstyret med 1 redningskrans med line, der er typegodkendt efter anerkendte normer.

Enhver redningsvest, -krans og -flåde skal være forsynet med lysreflekterende materiale, der er typegodkendt efter anerkendte normer.

Mellemstort fartsområde:

1 redningsflåde, som er typegodkendt til udlejningsbrug efter anerkendte normer, og som kan optage samtlige ombordværende personer. Overstiger antallet af ombordværende personer 12, skal der være mindst to af de nævnte redningsflåder.

6 røde håndblus samt 6 faldskærmssignaler, der er typegodkendt efter anerkendte normer.

1 sort ankerkugle med en diameter på minimum 30 cm. Fartøjer, der kan fremdrives ved såvel sejl som motor, skal desuden være forsynet med en sort kegle, hvis højde og grundflade i diameter er mindst 30 cm.

2 redningskranse, der er typegodkendt efter anerkendte normer, den ene med et selvtændende elektrisk blus, og den anden med line. Disse redningskranse erstatter redningskransen, der er krævet i lille fartsområde.

1 kastering, der kan flyde på vandet, fastgjort til 30 m line, der ligeledes kan flyde på vandet.

1 bådkompas, der i fartøjer, som sejler om natten, skal være forsynet med belysning. Deviationen skal holdes inden for rimelige grænser og være stabil.

1 radarreflektor, der er typegodkendt efter anerkendte normer.

Søkort og nautiske publikationer til fartøjets sejlområde, samt midler til at sætte en kurs.

1 håndlod.

Lægebogen, »Førstehjælp for sejlere«, seneste udgave samt en førstehjælpskasse med det i lægebogens kapitel 17 anbefalede medicinske udstyr og basismedikamenter.

1 pulverlukker eller anden egnet ildslukker, der er typegodkendt efter anerkendte normer, som supplement til de ildslukkere, der i øvrigt er krævet.

Sejlfartøjer skal være udstyret med livliner eller sikkerhedsseler, der er typegodkendt efter anerkendte normer, til samtlige ombordværende. Linerne skal kunne fastgøres forsvarligt om bord.

1 værktøjskasse med passende indhold. For sejlfartøjers vedkommende skal kassen tillige indeholde en wiresaks eller en nedstryger med HS-klinger.

Stort fartsområde:

1 kompas med certifikat af klasse A i stedet for kompasset, der kræves i mellemstort fartsområde.

1 ekkolod.

1 log.

1 kikkert.

1 barometer.

1 modtager til et globalt navigationssatellitesystem eller et jordbaseret radionavigationssystem eller tilsvarende, der er i stand til automatisk at fastlægge og opdatere skibets position på ethvert tidspunkt under hele den planlagte rejse (GPS).

Fornødne fyrfortegnelser.

En redningsflåde, som er SOLAS typegodkendt, og som kan optage samtlige ombordværende personer. Overstiger antallet af ombordværende 12, skal der være mindst to af de nævnte flåder. De nævnte flåder erstatter de flåder, der kræves i mellemstort fartsområde. Ved sejlads inden for 40 sømil fra kysten kan flåderne, der kræves i mellemstort fartsområde, anvendes i stedet.

1 drivanker af type og dimension egnet til det aktuelle fartøj.

Det udvidede sortiment af lægemidler til længerevarende rejser, der er angivet i lægebogens kapitel 17.

Eksempel på udstyrsliste til kajak.

Eksemplet er kopieret fra en lokal kajakklub. Lav jeres egen.

I perioden mellem 1. oktober og 1. juni skal du som minimum bære våddragt og 3-lags påklædning. Klubben anbefaler desuden følgende:

Generelt udstyr (obligatorisk)

- Redningsvest
- Sprayskirt
- Pagajflyder
- Træktov – øv jer i at bruge det!
- Sejler du alene, som kategori 2 medlem, skal ekstra pagaj medbringes, eller din pagaj skal sikres med line
- Mobiltelefon
- Pumpe

Personligt udstyr

- Varmt tøj
- Vind- og vandtæt tøj
- Ekstra tøj i vandtæt pose
- Kniv
- Solbriller
- Solcreme
- Kasket
- Vand, te, kaffe, saft eller lignende
- Mørk chokolade eller anden energispise

På længere ture

- Søkort
- Kompas
- Lygte
- Reparationssæt (plastic, gaffa tape etc)
- Nødhjælpskasse
- Nødudstyr (faldskærmsblus, orange røgsignal etc.)
- Shelter
- Varmetæppe (folie)
- Ekstra tøj til forkommen deltager (turlederansvar)

Generel liste over udstyr (kan forlænges efter eget behov)

Reservebrændstof

Bådsmandsstol

Bådshage

Reservebatterier

Knæklys

Navigationsudstyr

Reserve-tovværk.

EL-kasse (sikringer, pærer, m.m.)

Reservedelskasse (se nedenfor!)

Letvægtsanker

Brandtæppe

Indholdet i en reservedelskasse kunne se således ud:

- 1 blok
- 1 kniv
- 1 rl. Tesabånd
- 1 rl. taklegarn
- Sejlmagernål
- 1 lanternepære
- 2 slæder
- 1 karabinhage
- 1 nøglesjækel
- 3 alm. sjækler
- 3 små sjækler

Indholdet i en grabbag kunne se således ud:

- Alt pyroteknik
- Reservebatterier
- Stavlygte
- Kniv
- Telefon/radio

Skolernes valg af sikkerhedsudstyr

Sikkerhedsudstyr i de enkelte fartøjer afhænger blandt andet af fartøjstype, sejladsområde, sejladsperiode og søfartsstyrelsens krav.

Det kræver en række grundige overvejelser at sammensætte en udstyrsliste.

Lærere og søkyndige bør finde frem til, hvad der skal gælde for gruppens fartøjer.

Denne diskussion bør tages med jævne mellemrum af hensyn til nye elever, nye bådtyper, nye forhold og nyudviklet materiel.

Vedlagte skemaer kan danne udgangspunkt for en sådan overvejelse.

Man kan således lave sin egen liste for de forskellige både og skolens sejladsområder.

Når gruppen har defineret sine sejladsområder og bådtyper, kan der krydses af.

Dette er en måde at nå frem til sikkerhedsudrustningen i fartøjerne.

Eksempel for X-købing Efterskole**Sejladsområder**

- A. Vigen. indtil indsejlingen ved den røde bøjle
- B. Bugten. Indtil en linje mellem Sundodden og Kragenæs
- C. Øvrige danske farvande.

Fartøjstyper

- 1. Kanoer
- 2. Kajakker
- 3. Svendborg Senior
- 4. Peters (ansvarlig lærer) Bandholm 30 - når den fungerer som ledsagebåd efter aftale.

Sikkerhedsudrustning i gruppens fartøjer

Fartøjstype	1			2			3			4		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3

[Download skemaet fra foreningens hjemmeside](#)

Specielt om ankerudrustning

Ankeret er et vigtigt stykke sikkerhedsudstyr og skal selvfølgelig tilpasses båden.

"Søfartsstyrelsen": Teknisk forskrift af 10. nov. 2010

Fartøjer med en skroglængde på mindre end 15 m skal udrustes med ankerudrustning og fortøjninger som angivet i tabel 1. Dog kan ankerudrustningen udelades, såfremt fartøjet kun sejler på søer, åer, kanaler eller andre farvande, hvor der ikke er risiko for at drive til havs. Den samlede ankervægt fastsættes i overensstemmelse med linie 1 i tabel 1, idet den anførte vægt er baseret på traditionelle ankertyper (stokankre o.l.). Den samlede ankervægt kan opdeles i flere ankere, hvoraf det største mindst skal have en vægt som angivet i linie 2 i tabel 1. Såfremt der anvendes specialankre, der er godkendt af og forsynet med certifikat fra et anerkendt klassifikationselskab, kan ankervægten tillades reduceret med op til 25%. Såfremt fartøjet har en relativ stor rigning eller en lang overbygning, skal ankervægten forøges med op til 20%. Fartøjet skal endvidere udrustes med mindst 1 kædeforfang af en længde og dimension som angivet i linie 5-7 i tabel 1, samt mindst 1 ankertov med en længde og dimension som angivet i linie 3-4 i tabel 1. Fartøjet skal desuden udrustes med tilstrækkelige fortøjninger, som i vejledningen omfatter 2 fortøjninger, hver med en længde og brudstyrke, som angivet i linie 8 og 9 i tabel 1.

Skroglængde mindre end (m)	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Samlet ankervægt (kg)	5	6	9	12	16	21	26	32	39	47	54	62	70
Største ankers min. vægt (kg)	3	4	6	8	11	14	17	21	26	31	36	41	50
Ankertovs længde (m)	15	17	20	24	28	32	36	40	44	48	52	56	60
Ankertovs brudstyrke (kN)	8	11	15	19	23	28	32	36	41	45	49	53	58
Kædeforfangs længde (m)	1,2	2	3	4	5	6	7	8	8	9	10	11	13
Kædeforfangs dimension (mm)	8	8	8	8	8	8	10	10	10	12,5	12,5	12,5	12,5
Kædeforfangs dimension (")	5/16	5/16	5/16	5/16	5/16	5/16	3/8	3/8	3/8	1/2	1/2	1/2	1/2
Fortøjnings længde (m)	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	26	28	30
Fortøjnings brudstyrke (kN)	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	26	28	30

Tabel 1. Fartøjer med en skroglængde på mindre end 15 m

Hvilket ankergrej skal der være i jeres fartøjer?

Bådtype	Ankervægt	Kædeforfang (meter)r	Ankerline (meter)
1			
2			
3			
4			
5			

[Download skemaerne fra foreningens hjemmeside](#)

Bilag 3 - Eksempel på en søkyndigs funktion

Efterår

1. Lige før bådene hales på land: Den søkyndige mødes med den ansvarlige lærer for at syne fartøjerne efter sæsonens sejlads.

Ved dette eftersyn laves en "Mangel- og udbedringsliste".

På listen noteres hvilke ting, der SKAL udbedres/fornys, hvilke ting, der BØR gøres noget ved. Både, der ligger i vandet, bør kigges efter, såvel mens de ligger i vandet (mast, stående og løbende rig) som efter, at de er taget på land (skrog, ror m.v.). Samtidig kontrolleres sikkerhedsudstyr (veste, nødbeholder m.v). Er der sejl, er en af de første opgaver i løbet af vinteren at gennemføre et detaljeret syn af sejl, så de kan afleveres til en sejlmager.

Forår

1. Efter klargøringen og lige inden ibrugtagning: Eftersyn sammen med de samme personer, som tidligere kontrollerede fartøjet iht. "Mangel- og udbedringslisten".

2. Før den første sejlads: Den søkyndige kan, efter aftale med læreren, kontrollere personligt sikkerhedsudstyr. Det er også et passende tidspunkt for kontrol af, at det aftalte sikkerhedsudstyr er om bord og i orden = "fuldt udstyret båd".

I løbet af sæsonen

1. I løbet af sejlsæsonen: Efter aftale med læreren kan den søkyndige deltage i en af de aftalte løbende kontroller for at danne sig et indtryk af fartøjerne i daglig brug.

2. Ved kæntringsøvelser/flydeprøver: Her skal den søkyndige være til stede. Erfaringsmæssigt giver en sådan praktisk øvelse god anledning til opstramninger og præciseringer af sikkerhedsmæssige forhold.

Ovenstående er et eksempel på, hvordan et godt samarbejde kan udformes mellem læreren og den søkyndige.

Nærmere aftalte samarbejds punkter medvirker til, at de sikkerhedsmæssige forhold ikke "glemmes" i den daglige rutine. Det, at en "udefra kommende person" er blandet ind i sikkerhedsforholdene, kan være med til at skærpe – ikke mindst – elevernes opmærksomhed omkring sikkerhedsforholdene.

Alle ovennævnte procedurer bør præges af, at den søkyndige ikke er "bussemand", men en person, der interesserer sig for skolen og elevernes ve og vel, og at han/hun på en hyggelige måde ønsker at vejlede og hjælpe. Det er ikke en inspektion af lærerne, selv om der naturligvis ligger en vis alvor bag den søkyndiges interesse.

Erik "Sø" Jensen

Bilag 4 - Fartøjscertifikat, udstyrsliste, periodekontrol

Fartøjscertifikat

Skole		Fartøj nr.		År		
Fartøjet	Navn		Byggemateriale			
	Type		Sværd/sænkekøl			
	Sejl nr/mrk		Bemanding	Min	max	
	Byggeår		Klassifikation			
	Værft		Sejladsperiode			
	Længde		Sejladsområde			
	Bredde		Sejladsområde			
	Dybgang		Sejl	Antal		
	Vægt kg.			Årgang		
Motor	Fabrikat		Max fart (knob)			
	Motor nr.		Brændstof			
	Årgang		Ildslukker	Antal		
	Type			Vægt		
	HK/kW					
Ejerforhold	Ejer		Leje/låneaftale	Ja		
	Lejer			Nej		
	Låner					
Flydeprøve	Fartøjet flydeprøvet d.		Fartøjet flød i	timer		
Forsikring	Ansvar		Værdi			
	Kasko		Forsikringsselskab			
			Policenummer			
Godkendelse	Undertegnede har dags dato godkendt dette fartøj til sejladssejlds					
	Dato		Søkyndig			
			Ansvarlig lærer			
			Forstander			

[Download skemaet fra foreningens hjemmeside](#)

Noter til vejledningen

¹Når skolen stiller mindre både til rådighed for eleverne eller anvender sådanne til pædagogisk tilrettelagt samvær, som eleven kan vælge at deltage i, skal eleven have en ulykkesforsikring.

² Oversigten indeholder de vigtigste forsikringer, hvoraf kun nogle har direkte relevans i forbindelse med sejlads.

³ Hvis skolen vælger at opstille lempeligere krav end landsorganisationens – fx lempeligere krav til elevernes svømmefærdigheder, bør skolen gøre udtrykkeligt opmærksom på denne forskel og typisk bede forældrene tage stilling til, om de accepterer et sådant lempeligere krav for deres barn.

⁴ Vejledning 1.

Reglerne gælder derimod ikke sejlads i fartøjer, der udlejes med fører. Sådanne fartøjer anses for erhvervsfartøjer, og ansvaret for sejladsen påhviler føreren og ejeren af erhvervsfartøjet. Dog bør efterskolen alligevel vurdere, om elementære søsikkerhedskrav er opfyldt. Fx: Tur med et lystfiskerfartøj, lejrskoleskib eller vikingeskib.

⁵ vejledning til 2.c. og 2.d.

Se seneste brochure om redningsveste fra Søsportens Sikkerhedsråd.

Denne brochure gennemgår også teknik og problematik omkring oppustelige veste. Brochuren gør ikke meget ud af brug af skridtstrop, men det må kraftigt anbefales, at alle, der bruger redningsvest, også anvender en skridtstrop.

DS/EN 395 kræver, at redningsvesten er forsynet med reflekser og fløjte.

Det anbefales at svømmeveste anskaffes i signalfarve.

⁶ vejledning 2. h.

Bilag 4 giver et eksempel på, hvordan den søkyndige kan inddrages i skolens sikkerhedsprocedurer gennem året.

⁷ vejledning 3.b.

‘sødygtigt’: Søloven § 131: “Skibsføreren skal, inden rejsen begynder, sørge for, at skibet er i sødygtig stand”

Det er skolen, dvs. i praksis SØK og den ansvarlige lærer, der afgør, hvad der kræves, for at et fartøj er sødygtigt. Sødygtigheden skal vurderes i forhold til det sejladsområde, fartøjet må besejle, årstiden og det forventelige vejr.

Bilag 1 rummer en række skemaer som kan bruges, efter lokal tilpasning, ved inspektion af skolens fartøjer.

‘tilstrækkeligt udrustet’:

Bilag 2 omfatter udrustningslister, som lever op til de krav, som søfartsstyrelsen har stillet til fartøjer, som benyttes til udlejning og af professionelle sejlere. Udrustningslisterne afhænger desuden af fartsområdet. Med udrustningslisten som udgangspunkt kan man formulere de lokale regler om, hvordan gruppens fartøjer skal være udrustet under hensyn til den planlagte aktivitet, herunder det sejladsområde, fartøjet må besejle. Udrustningslisterne bør udbygges med udrustningslister for kajakker og kanoer. Disse udrustningslister varierer i høj grad efter forholdene, og der er en glidende overgang mellem sikkerhedsudrustning og personlig udrustning.

⁸ vejledning 3.c.

Der henvises til Søfartsstyrelsens Tekniske forskrift for fritidsfartøjers bygning og udstyr 01-10-2006 kap III.

⁹ vejledning 3. d.

Fartøjscertifikatet er bådens ‘registreringsattest’. Det udfyldes én gang om året, inden båden tages i brug, underskrives af skolen, den søkyndige og den ansvarlige lærer.

Certifikatet rummer alle nødvendige oplysninger om fartøjet og kan bruges ved den løbende kontrol af fartøjet både mht. udstyr og skrog. Samtidig er det her, at vigtige bestemmelser som sejladsområde, sejladsperiode og bemanning fremgår. Det betyder også, at man hvert år ved hvilke både, der er i brug og hvilke, der måske står på land. Dette kan have betydning rent forsikringsmæssigt. se bilag 3g.

¹⁰ vejledning 3.e.1.

Det anbefales at søkyndig og ansvarlig lærer(e) gennemgår materiellet. Det er vigtigt, at dette arbejde foregår i samarbejde, da det er læreren, der kender fartøjet bedst.

vejledning 3.e.2.

Ved en godkendelse efter denne regel anbefales, at såvel den leder, der er ansvarlig for aktiviteten som den søkyndige for pågældende skole deltager i gennemgangen.

vejledning 3.e.3.: Vær opmærksom på, at Søfartsstyrelsens krav ikke nødvendigvis opfylder skolens bestemmelser (fx omkring brug af redningsveste). Se i øvrigt pkt. 5.d.

¹¹ **vejledning 3.f.**

Det anbefales, at skolen afprøver alle både, der er forsynet med flydemidler ved en årlig flydeprøve, efter flg. retningslinjer:

1. Flydeprøvens formål er

- at konstatere om fartøjet i praksis er forsynet med en tilstrækkelig mængde brugbart opdriftsmiddel.
- at konstatere, om opdriftsmidlet er hensigtsmæssigt anbragt.
- at konstatere om opdriftsmidlet er forsvarligt fastgjort.

2.. Ved flydeprøven bør man sikre,

- at prøven ikke er til gene for andre søfarende og ikke af andre kan opfattes som en virkelig nødsituation.
- at prøven foregår under behørigt opsyn. (husk evt. ankerkugle og lanterner).
- at alle luftflommer uddrives ved flydeprøvens start. (fx under fordæk)
- at båden er belastet med 25 kg jern eller bly gange "det maksimale antal personer, båden er godkendt til" i alle 24 timer. (gælder ikke kæntringsøvelse)
- at flydeevnen kan være mindre i slutningen end i starten af sæsonen, da både træ, plaststøbte både og opdriftsmiddel kan optage vand. Specielt mister polyuretanskum sine opdriftsegenskaber, hvis opskumningen ikke er udført korrekt.

3. Vær desuden opmærksom på

- at en mere end 30 mdr. gammel flydeprøve ikke bør anerkendes.
- at større konstruktionsændringer kan påvirke bådens flydeevne og derfor bør efterfølges af en ny flydeprøve.
- at luftfyldte faste tanke ikke bør accepteres som duelig opdrift i et fartøj.

¹² **vejledning 3.h.**

Bestemmelsen gælder for sikkerhedsudstyr, der ikke er tilknyttet et specifikt fartøj samt personlig sikkerhedsudstyr, herunder veste. Veste med fast opdriftsmiddel kontrolleres for bændlær, lynlåse og skridtstopper. Er vesten meget falmet, bør rivstyrken i betrækket afprøves.

Godkendelse af selvoppustelige redningsveste, herunder løbende kontrol med funktionsdygtigheden er kompliceret og der skal indarbejdes en rutine. Følg vestens brugsanvisning.

Pyrotekniske nødsignaler (raketter, håndblus m.v.) har en udløbsdato, der normalt ligger 4 år efter produktionsdatoen.

¹³ **vejledning 4.a.**

Sejlsområder for fritidsfartøjer som udlejes uden fører eller bruges til professionel oplæring i sejlsad ifølge søfartsstyrelsens bestemmelser:

1. **Lille fartsområde.** Havne, søer, åer, kanaler, samt inden for 1500 m fra andre kyster end den jyske vestkyst.
2. **Mellemstort fartsområde.** Uden for lille fartsområde, men inden for området øst for linjerne Lindesnæs-Helgoland-Cuxhaven samt i Østersøen og mellemliggende farvande.
3. **Stort fartsområde.** Uden for mellemstort fartsområde.

På basis af disse bestemmelser og evt. senere tilføjelser fastlægges sejlsområderne for skolens fartøjer. Man kan inden for de ovennævnte områder tænke sig en yderligere opdeling fx kunne man indføre et kontrolleret område.

Kontrolleret område:

Et mindre (< ca. 0,5 sm – ca. 900 m) beskyttet område, hvor sejlsad i mindre fartøjer med uerfarne fartøjsførere kan finde sted under overvågning af leder med startklart, motor-drevet hjælpefartøj til rådighed. Et sådant hjælpefartøj bør være forsynet med afskærmet skruer.

Øvelsesområde:

Et nærområde (< ca. 2 sm, men ikke mere end 1500 m fra kysten.), hvor lidt øvede elever kan sejle alene, men hvor der er mulighed for at observere fartøjerne fra hjemhavnen eller anden udkikspost.

Sejlsområderne illustreres bedst på et søkort.

¹⁴ **vejledning 5.a.**

Kravet kan godt være, at eleven ikke behøver at kunne svømme! Det må dog anbefales, at man så gør elevens deltagelse i sejlads afhængig af forældrenes skriftlige tilladelse.

Det er så vigtigt, at eleven har badet med redningsvest på, således at han/hun er fortrolig med vestens egenskaber. Stiller skolen krav om svømmefærdighed, forventes, at man fx en gang om året afholder svømmeprøve i overensstemmelse med kravene.

¹⁵ **vejledning 5.c.**

Vær især opmærksom på mobning, gruppepres eller andre former for 'overtalelse'!

¹⁶ **vejledning 5.d.**

De sidste fire ord indebærer dog at reglen ikke skal fortolkes så strengt, at det ikke tillades eleven at tage vesten af et øjeblik for at tage evt. trøje eller regnjakke af og på. Vesten må selvfølgelig ikke være aflagt længere tid end nødvendigt.

Vedr. fravigelse af kravet om brug af redningsvest: Se reglerne 5.f.

Skolen bør overveje, hvorvidt man vil acceptere brug af selvoppustelige redningsveste. I så fald skal der indføres faste rutiner for kontrol, og vestens funktion i vand bør øves i praksis.

Lærere og elever over 18 år bærer selv ansvaret for oppustelige vestes funktionsdygtighed.

¹⁷ **vejledning 5.f.**

Det bør overvejes om svømmeveste skal tillades under alle forhold, fx langt fra land, om natten eller tidligt/sent på året, når vandtemperaturen er lav.

¹⁸ **vejledning 5.g.**

Fx leje af kanoer, der af udlejer kan være forsynet med de såkaldte 'kanoveste', som er svømmeveste. Tilladelse til brug af svømmevest bør følges af et krav om svømmefærdighed. Desuden bør turen afvikles kystnært.

¹⁹ **vejledning 6.b.**

Søloven § 132 "Skibsføreren skal sørge for, at skibet navigeres og behandles på en måde, som er forenelig med godt sømandskab".

Selv en meget uerfaren elev kan føre en kano eller en robåd 'på en måde, som er forenelig med godt sømandskab'! Instruktøren skal blot tage de fornødne 'hensyn til forholdene'. Man bør overveje krav til fartøjsføreren (prøve el. lign.), hvor må der sejles, afstand fra kysten, opsyn med sejladsen, evt. ledsagefartøj, vindstyrke, søgang, sigtbarhed, dag/natsejlads, anden trafik etc.

Under tursejlads med kanoer, kajaker, windsurfere og andre små fartøjer bør man så vidt muligt følge kysten i en afstand af højst 100 meter. Se også brochuren 'Sikkerhed i kano og kajak' fra Søsportens Sikkerhedsråd.

²⁰ **vejledning 6.d.**

Logbogen bør være en rigtig bog, fx en protokol el. lign. med nummererede sider eller permanent sammenhæftede kopierede sider; ikke et ringbind med løsblade.

Hvis farvandet, hvor sejladsen foregår, er så stort eller så svagt trafikeret, at fx et havari ikke kan forventes at blive observeret inden for kort tid, er det en god ide med en kontaktperson i land, som er underrettet om sejladsen, og som kan foretage det fornødne, hvis båden ikke vender hjem til tiden.

²¹ **vejledning 7.b.**

'altid har kontrol over situationen' ≈ 'ikke kan forestille sig, at der kan ske noget, hun/han ikke har kontrol over'

²² **vejledning 7.c.**

Enten personligt eller ved at sende en anden, der kan aflæse journalen og observere farvandet.

²³ **vejledning 7.d.**

Reglen er især vigtig, når læreren ikke selv deltager i sejladsen, eller hvis flere lærere deltager i sejladsen.

²⁴ **vejledning 7.e.**

Forholdsordre: Hold jer på prajehold (så vi kan høre hinanden), hold jer på signalsynsvidde (så vi kan se hinanden) eller hold radioen/telefonen åben (så vi kan telefonere til hinanden). Vær dog opmærksom på mobiltelefoners evt. begrænsede dækning og batterilevetid.

²⁵ vejledning 7.f.

Reglen sigter på ture med overnatning (weekend, sommertur).

Kontaktpersonen skal vide: Hvorfra og hvortil, tid for afgang og forventet ankomst, planlagt rute og ombordværende.
Kontaktpersonen skal så hurtigt som muligt have besked, når planer ændres eller aftaler ikke kan overholdes og altid, når man er kommet i havn.

Man kan overveje at aftale faste tider for kommunikation under sejladsen, hvis muligt.

Det er vigtigt, at kontaktpersonen er - eller hurtigt kan komme i kontakt med - en erfaren sejler, der kan vurdere alvoren af evt. svigtende kommunikation. (Er der fx grund til bekymring - eller kan der blot være problemer med mobiltelefondekningen?)